STUDIA PRAWNICZE

Prawo podatkowe

Ryszard Mastalski

9. wydanie

C·H·BECK

STUDIA PRAWNICZE

Prawo podatkowe

W sprzedaży:

P. Smoleń, W. Wójtowicz (red.)
PRAWO PODATKOWE, wyd. 2
Podręczniki Prawnicze

PODATKI 2016
Teksty Ustaw Becka

PRAWO FINANSOWE W PIGUŁCE, wyd. 2
Prawo w Pigułce

PODATEK DOCHODOWY OD OSÓB PRAWNYCH, wyd. 13
Twoje Prawo

www.ksiegarnia.beck.pl

Prawo podatkowe

prof. dr hab. Ryszard Mastalski

9. wydanie
zmienione

WYDAWNICTWO C.H.BECK
WARSZAWA 2016

Propozycja cytowania:
Mastalski, Prawo podatkowe, Nb. 88, 9. wyd., Warszawa 2016

Wydawca: Aneta Flisek

© Wydawnictwo C.H.Beck 2016

Wydawnictwo C.H.Beck Sp. z o.o.
ul. Bonifraterska 17, 00-203 Warszawa

Skład i łamanie: DTP Service
Druk i oprawa: Elpil, Siedlce

ISBN 978-83-255-8341-5

ISBN e-book 978-83-255-8342-2

Spis treści

Wykaz skrótów XV

Wykaz literatury XIX

Wstęp XXIII

Część I. Wprowadzenie do prawa podatkowego

Rozdział I. Pojęcie podatku 3

§ 1. Zagadnienia ekonomiczne opodatkowania 3
I. Uwagi ogólne 3
II. Polityczne i gospodarcze aspekty opodatkowania 4
1. Ekonomiczne granice opodatkowania 4
2. Zasada zdolności świadczenia 7
3. Skutki ekonomiczne opodatkowania 9
§ 2. Cechy prawne podatku 13
I. Uwagi ogólne 13
II. Władztwo podatkowe państwa 14
III. Cechy determinujące miejsce prawa podatkowego w systemie prawa 16

Rozdział II. Prawo podatkowe w systemie prawa 17

§ 1. Przedmiot i metoda regulacji w prawie podatkowym 17
I. Uwagi ogólne 17
II. Przedmiot regulacji prawnej w prawie podatkowym 19
III. Administracyjnoprawna metoda regulacji w prawie podatkowym 21
§ 2. Prawo podatkowe a prawo finansowe 22
I. Historyczne związki prawa podatkowego z prawem finansowym 22
II. Współczesne powiązanie prawa podatkowego z prawem finansowym 24
§ 3. Prawo podatkowe a prawo administracyjne 26
I. Związki prawa podatkowego z administracyjnym prawem ustrojowym 26
II. Związki prawa podatkowego z formalnym i materialnym prawem administracyjnym 27
§ 4. Prawo podatkowe a prawo cywilne 28

Rozdział III. System prawa podatkowego i jego struktura 31

§ 1. System podatkowy i zasady jego tworzenia 31
I. Uwagi ogólne 31
II. Czynniki kształtujące system podatkowy 32
III. Fiskalne cele opodatkowania 35
IV. Gospodarcze cele opodatkowania 36
V. Społeczne cele opodatkowania 36
VI. Technicznoprawne oraz proceduralne uwarunkowania tworzenia prawa podatkowego 41
§ 2. Ogólne prawo podatkowe 44
I. Uwagi ogólne 44
II. Zakres regulacji ogólnego prawa podatkowego 44
III. Sposoby uregulowania ogólnego prawa podatkowego 45
§ 3. Szczegółowe prawo podatkowe 47
I. Uwagi ogólne 47
II. Cele oraz podstawowe elementy techniki podatkowej 48
1. Podmiot podatku 50
2. Przedmiot opodatkowania 52
3. Podstawa opodatkowania 52
4. Ulgi i zwolnienia podatkowe 53
5. Stawka podatkowa 54
III. Problematyka podatkowoprawnego stanu faktycznego 54

Rozdział IV. Konstytucyjne podstawy opodatkowania 57

§ 1. Prawne granice opodatkowania 57
§ 2. Konstytucyjne podstawy tworzenia prawa podatkowego 61
I. Uwagi ogólne 61
II. Idea państwa prawnego 64
§ 3. Konstytucyjne podstawy stosowania prawa podatkowego 70
I. Uwagi ogólne 70
II. Podstawowe założenia stosowania prawa podatkowego 71

Rozdział V. Źródła prawa podatkowego 77

§ 1. Pojęcie źródeł prawa 78
I. Uwagi ogólne 78
II. Szeroka i wąska koncepcja systemu źródeł prawa 83
§ 2. Konstytucja i ustawy zwykłe jako źródła prawa podatkowego 84
I. Konstytucja – źródło prawa najwyższej rangi 84
II. Ustawa jako źródło prawa podatkowego 85
§ 3. Podustawowe akty prawne jako źródła prawa podatkowego 90
I. Istota i zakres regulacji 90
II. Rozporządzenia 92
III. Uchwały jednostek samorządu terytorialnego 93
§ 4. Prawo międzynarodowe i prawo unijne jako źródła prawa podatkowego 95

I. Uwagi ogólne ... 95
II. Problematyka podwójnego opodatkowania – uwagi ogólne ... 98
III. Umowy o zapobieganiu podwójnemu opodatkowaniu ... 99
IV. Podwójny charakter umów o zapobieganiu podwójnemu opodatkowaniu ... 101
V. Prawo unijne jako źródło prawa podatkowego ... 102
§ 5. Wpływ orzecznictwa na źródła prawa podatkowego ... 107
I. Uwagi ogólne ... 107
II. Rola orzecznictwa podatkowego sądów krajowych dla praktyki stosowania prawa ... 111
III. Związki między tworzeniem a stosowaniem krajowego prawa podatkowego ... 116
IV. Orzecznictwo podatkowe Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości (obecnie TSUE) ... 118
§ 6. Wpływ zwyczaju i nauki na źródła prawa podatkowego ... 121
I. Zwyczaj w prawie podatkowym ... 121
II. Znaczenie nauki dla źródeł prawa podatkowego ... 122

Rozdział VI. Wykładnia prawa podatkowego ... 123

§ 1. Pojęcie wykładni prawa ... 124
I. Uwagi ogólne ... 124
II. Teorie statyczne i dynamiczne wykładni prawa ... 127
III. Cel wykładni prawa ... 127
§ 2. Założenia wykładni prawa podatkowego ... 128
I. Rola elementów statycznych i dynamicznych w wykładni prawa podatkowego ... 128
II. Zasada pewności i sprawiedliwości ... 131
III. Dyrektywy interpretacyjne ... 133
§ 3. Wykładnia językowa prawa podatkowego ... 134
I. Tekst ustawy jako punkt wyjścia wykładni językowej ... 134
II. Stosowanie wykładni językowej ... 139
§ 4. Wykładnia systemowa prawa podatkowego ... 145
I. Pojęcie wykładni systemowej ... 145
II. Zewnętrzna wykładnia systemowa prawa podatkowego ... 151
III. Wewnętrzna wykładnia systemowa prawa podatkowego ... 151
IV. Zakres wykładni systemowej ... 152
V. Wsteczne działanie prawa podatkowego ... 155
§ 5. Wykładnia celowościowa prawa podatkowego ... 156
I. Pojęcie wykładni celowościowej ... 156
II. Gospodarczy sposób rozpatrywania prawa podatkowego ... 162
III. Powiązanie różnych rodzajów wykładni ... 164
§ 6. Wnioskowania prawnicze w procesie wykładni prawa podatkowego ... 165
I. Analogia w prawie podatkowym ... 166
II. Wnioskowania *a fortiori* w wykładni prawa podatkowego ... 172
III. Reguły kolizyjne w wykładni prawa podatkowego ... 174

Część II. Ogólne prawo podatkowe

Rozdział I. Założenia systemu ogólnego prawa podatkowego 185

§ 1. Pojęcie ogólnego prawa podatkowego 185
I. Istota i zakres ogólnego prawa podatkowego 185
II. Kodyfikacja ogólnego prawa podatkowego 191
§ 2. Główne kierunki rozwoju ogólnego prawa podatkowego w Polsce ... 195
I. Okres międzywojenny 195
1. Postępowanie podatkowe i zobowiązania podatkowe w latach 1918–1934 195
2. Ogólne prawo podatkowe w Ordynacji podatkowej z 15.3.1934 r. 198
II. Okres powojenny 202

Rozdział II. Zobowiązania podatkowe 206

§ 1. Charakterystyka ogólna 207
I. Problem rozgraniczenia materialnego prawa podatkowego i procedury podatkowej w ogólnym prawie podatkowym 207
II. Regulacja prawa zobowiązań podatkowych w ustawie z 29.8.1997 r. – Ordynacja podatkowa 209
§ 2. Obowiązek i zobowiązanie podatkowe 214
I. Uwagi ogólne 214
II. Stosunek zobowiązaniowy w prawie podatkowym 215
III. Rola obowiązku podatkowego w kształtowaniu stosunku prawnego zobowiązania podatkowego 218
IV. Regulacja prawna obowiązku i zobowiązania podatkowego w Ordynacji podatkowej 221
§ 3. Podmioty stosunków zobowiązaniowych w prawie podatkowym 222
I. Uwagi ogólne 222
II. Organ podatkowy jako podmiot zobowiązań podatkowych 224
III. Podatnik jako podmiot zobowiązań podatkowych 226
IV. Inne podmioty zobowiązań podatkowych 228
§ 4. Powstawanie zobowiązań podatkowych 232
I. Metody przekształcania obowiązku podatkowego w zobowiązanie podatkowe 232
II. Przedawnienie prawa do wymiaru podatkowego 233
III. Zaniechanie realizacji zobowiązań podatkowych 235
§ 5. Wygasanie zobowiązań podatkowych 238
I. Uwagi ogólne 238
II. Wykonywanie zobowiązań podatkowych poprzez zapłatę 240
1. Formy i terminy zapłaty podatku 240
2. Skutki nieterminowej zapłaty podatku 245
3. Potrącenie jako szczególny sposób zapłaty podatku 248
4. Nadpłata podatku 251
III. Wygasanie zobowiązań podatkowych przez przeniesienie własności rzeczy lub praw majątkowych 257

IV. Wygasanie zobowiązań podatkowych przez przedawnienie 259
V. Wygasanie zobowiązań podatkowych przez umorzenie 261
§ 6. Zabezpieczenie wykonania zobowiązań podatkowych 267
§ 7. Odpowiedzialność za zobowiązania podatkowe 285
I. Uwagi ogólne 285
II. Założenia odpowiedzialności za zobowiązania podatkowe 287
III. Odpowiedzialność podatnika, płatnika i inkasenta za zobowiązania podatkowe 290
1. Odpowiedzialność podatnika 290
2. Odpowiedzialność płatnika i inkasenta 291
IV. Odpowiedzialność następcy prawnego za zobowiązania podatkowe 294
V. Odpowiedzialność osób trzecich za zobowiązania podatkowe 298
1. Ogólne zasady odpowiedzialności osób trzecich 298
2. Odpowiedzialność poszczególnych kategorii osób trzecich 304

Rozdział III. Postępowanie podatkowe 310

§ 1. Charakterystyka ogólna 311
I. Podstawowe cele postępowania podatkowego 311
II. Technika postępowania podatkowego 313
III. Postępowanie podatkowe jako szczególne postępowanie administracyjne 319
IV. Regulacja prawna postępowania podatkowego 323
§ 2. Ewidencja podatników oraz gromadzenie i wykorzystywanie informacji podatkowej 327
I. Uwagi ogólne 327
II. Ewidencja podatników 329
III. Gromadzenie i wykorzystywanie informacji podatkowej 331
IV. Tajemnica skarbowa 336
§ 3. Kontrola podatkowa 340
I. Uwagi ogólne 340
II. Przebieg kontroli podatkowej 342
1. Uwagi ogólne 342
2. Gromadzenie i wykorzystywanie materiałów faktycznych przez organy podatkowe 343
3. Zeznania i deklaracje podatkowe 346
4. Księgi jako dowód w postępowaniu podatkowym 351
III. Kontrola podatkowa jako element konstrukcyjny postępowania podatkowego 359
1. Uwagi ogólne 359
2. Kontrola prawidłowości ustalania i realizacji zobowiązań podatkowych przez podatników i płatników 359
3. Kontrola skarbowa 366

Część III. Szczegółowe prawo podatkowe

Rozdział I. Założenia systemu szczegółowego prawa podatkowego 371

§ 1. Pojęcie szczegółowego prawa podatkowego 372
I. Racjonalny a historyczny system podatkowy 372
II. Struktura systemu podatkowego 376
III. Systematyka podatków 377
1. Uwagi ogólne 377
2. Podatki pośrednie i bezpośrednie 378
3. Podatki osobowe i rzeczowe 380
4. Podatki przychodowe, obrotowe, dochodowe i majątkowe 380
5. Inne podziały podatków 382
6. Struktura współczesnych systemów podatkowych 384
§ 2. Rozwój polskiego systemu prawa podatkowego 385
I. Kształtowanie się systemu podatkowego w okresie międzywojennym 385
II. Struktura systemu podatkowego w okresie międzywojennym ... 387
III. Zmiany systemu podatkowego w latach 1944–1951 388
IV. Aktualna struktura polskiego systemu podatkowego 389

Rozdział II. Podatki dochodowe 392

§ 1. Historia 393
I. Kształtowanie się konstrukcji podatku dochodowego 393
II. Typy podatku dochodowego 394
III. Podstawowe cechy podatku dochodowego 395
§ 2. Główne kierunki rozwoju polskiego podatku dochodowego 396
I. Okres międzywojenny 396
II. Okres powojenny 397
1. Podatek dochodowy 397
2. Podatek od wynagrodzeń 399
3. Podatek wyrównawczy 400
4. Opodatkowanie dochodów państwowych i spółdzielczych podmiotów gospodarczych 401
5. Kierunki reformy podatku dochodowego 402
§ 3. Ogólna charakterystyka 404
I. Podatek dochodowy od osób fizycznych a podatek dochodowy od osób prawnych 404
II. Miejsce podatku dochodowego we współczesnych systemach podatkowych 406
§ 4. Podmioty podatku dochodowego 408
I. Uwagi ogólne 408
II. Podmioty podatku dochodowego od osób fizycznych 409
III. Podmioty podatku dochodowego od osób prawnych 413
IV. Ograniczony i nieograniczony obowiązek podatkowy 417
§ 5. Przedmiot podatku dochodowego 422
I. Uwagi ogólne 422

II. Zakres przedmiotowy podatku dochodowego od osób fizycznych ... 423
1. Uwagi ogólne ... 423
2. Źródła przychodów ... 426
3. Zwolnienia przedmiotowe ... 430
4. Koszty uzyskania przychodu ... 433
5. Dochody o charakterze szczególnym ... 438
III. Zakres przedmiotowy podatku dochodowego od osób prawnych ... 440
1. Dochód jako przedmiot opodatkowania ... 440
2. Przychody ... 455
3. Zwolnienia przedmiotowe ... 458
4. Koszty uzyskania przychodu ... 461
§ 6. Podstawa opodatkowania w podatku dochodowym ... 484
I. Uwagi ogólne ... 484
II. Powiązania przedmiotu podatku i podstawy opodatkowania w konstrukcjach prawnych podatku dochodowego od osób fizycznych i od osób prawnych ... 486
III. Odliczenia od podstawy opodatkowania i od podatku w podatku dochodowym od osób fizycznych ... 488
IV. Odliczenia od podstawy opodatkowania w podatku dochodowym od osób prawnych ... 491
§ 7. Stawki w podatku dochodowym ... 492
I. Uwagi ogólne ... 492
II. Stawki podatkowe w podatku dochodowym od osób fizycznych ... 494
1. Konstrukcja prawna taryfy podatkowej ... 494
2. Progresywna taryfa podatkowa a procesy inflacyjne ... 496
3. Ryczałt podatkowy jako element prawa materialnego i postępowania podatkowego ... 497
4. Konstrukcja prawna ryczałtu ... 499
5. Szczególne stawki podatkowe ... 501
III. Stawki podatkowe w podatku dochodowym od osób prawnych ... 501
§ 8. Obliczanie i pobór podatku dochodowego ... 503
I. Uwagi ogólne ... 503
1. Założenia postępowania podatkowego w podatku dochodowym ... 503
2. Technika postępowania podatkowego ... 505
II. Obliczanie należności podatkowych przez płatników w podatku dochodowym od osób fizycznych ... 507
III. Obliczanie należności podatkowych przez płatników w podatku dochodowym od osób prawnych ... 510
IV. Samoobliczanie podatkowe w podatku dochodowym od osób fizycznych ... 511

V. Samoobliczanie podatkowe w podatku dochodowym od osób prawnych ... 513
§ 9. Specjalny podatek węglowodorowy ... 515

Rozdział III. Podatki obrotowe ... 518

§ 1. Historia ... 519
I. Kształtowanie się konstrukcji podatków obrotowych ... 519
II. Podstawowe kierunki rozwoju podatków obrotowych w Polsce ... 520
1. Okres międzywojenny ... 520
2. Okres powojenny ... 522
§ 2. Ogólna charakterystyka ... 524
I. Uwagi ogólne ... 524
II. Rodzaje podatków obrotowych ... 525
III. Formy ogólnego podatku obrotowego ... 527
IV. Akcyzy, monopole i inne podatki obrotowe ... 533
§ 3. Podatek od towarów i usług ... 539
I. Podstawowe założenia ... 539
II. Podmioty podatku ... 542
III. Przedmiot podatku ... 547
IV. Podstawa opodatkowania ... 558
V. Stawki podatkowe ... 562
VI. Obowiązek i zobowiązanie podatkowe ... 567
VII. Technika obliczania i poboru podatku ... 574
§ 4. Podatek akcyzowy ... 584
I. Podstawowe założenia ... 584
II. Zakres podmiotowy i przedmiotowy ... 590
III. Obowiązek i zobowiązanie podatkowe ... 595
IV. Podstawa opodatkowania i stawki podatkowe ... 601
§ 5. Podatek od gier ... 602
§ 6. Podatek od czynności cywilnoprawnych ... 604
I. Uwagi ogólne ... 604
II. Zakres podmiotowy i przedmiotowy ... 605
III. Podstawa opodatkowania i stawka podatkowa ... 609
IV. Obowiązek i zobowiązanie podatkowe oraz ustalanie i pobór należności podatkowych ... 610

Rozdział IV. Podatki przychodowe i majątkowe ... 613

§ 1. Historia ... 614
§ 2. Podstawowe kierunki rozwoju polskich podatków przychodowych i majątkowych ... 615
I. Okres międzywojenny ... 615
II. Okres powojenny ... 617
§ 3. Ogólna charakterystyka ... 621
§ 4. Podatek rolny ... 625
I. Podstawowe założenia ... 625

II. Podmioty podatku 626
III. Przedmiot podatku 628
IV. Podstawa opodatkowania 631
V. Stawka podatkowa 634
VI. Ustalanie i pobór należności podatkowych 635
§ 5. Podatek leśny 636
I. Uwagi ogólne 636
II. Podmiot i przedmiot podatku 637
III. Podstawa opodatkowania i stawka podatkowa 638
IV. Ustalanie i pobór należności podatkowych 639
§ 6. Podatek od nieruchomości 640
I. Uwagi ogólne 640
II. Podmiot i przedmiot podatku 641
III. Podstawa opodatkowania i stawka podatkowa 646
IV. Ustalenie i pobór należności podatkowych 649
§ 7. Podatek od środków transportowych 651
§ 8. Opłata targowa 654
§ 9. Opłata od posiadania psów, opłata reklamowa, opłata miejscowa i opłata uzdrowiskowa 658
I. Uwagi ogólne 658
II. Opłata reklamowa 659
III. Opłata od posiadania psów 659
IV. Opłata miejscowa i opłata uzdrowiskowa 660
§ 10. Podatek od spadków i darowizn 661
I. Uwagi ogólne 661
II. Podmiot i przedmiot podatku 663
III. Podstawa opodatkowania i stawka podatkowa 668
IV. Powstanie obowiązku podatkowego oraz ustalanie i pobór należności podatkowych 671
§ 11. Podatek od wydobycia kopalin 675
§ 12. Podatek od niektórych instytucji finansowych 677

Indeks rzeczowy 681

Wykaz skrótów

1. Akty prawne

AkcyzaU	ustawa z 6.12.2008 r. o podatku akcyzowym (tekst jedn. Dz.U. z 2014 r. poz. 752 ze zm.)
dyrektywa 2006/112/WE	dyrektywa Rady 2006/112/WE z 28.11.2006 r. w sprawie wspólnego systemu podatku od wartości dodanej (Dz.Urz. UE L 347 z 11.12.2006 r., s. 1 ze zm.)
I dyrektywa	pierwsza dyrektywa Rady 67/227/EWG z 11.4.1967 r. w sprawie harmonizacji ustawodawstw Państw Członkowskich dotyczących podatków obrotowych (Dz.Urz. WE L 71 z 14.4.1967 r., s. 1301; Dz.Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 9. t. 1, s. 3 ze zm.)
VI dyrektywa	szósta dyrektywa Rady 77/388/EWG z 17.5.1977 r. w sprawie harmonizacji przepisów Państw Członkowskich w odniesieniu do podatków obrotowych – wspólny system podatku od wartości dodanej: ujednolicona podstawa wymiaru (Dz.Urz. WE L 145 z 13.6.1977 r., s. 1; Dz.Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 9, t. 1, s. 23 ze zm.)
EgzAdmU	ustawa z 17.6.1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (tekst jedn. Dz.U. z 2014 r. poz. 1619 ze zm.)
EwidIdentU	ustawa z 13.10.1995 r. o zasadach ewidencji i identyfikacji podatników i płatników (tekst jedn. Dz.U. z 2012 r. poz. 1314 ze zm.)
Konstytucja RP ..	Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2.4.1997 r. (Dz.U. Nr 78, poz. 483 ze zm. i sprost.)
KontrSkarbU	ustawa z 28.9.1991 r. o kontroli skarbowej (tekst jedn. Dz.U. z 2015 r. poz. 553 ze zm.)
KRO	Kodeks rodzinny i opiekuńczy
KSH.....	Kodeks spółek handlowych
KWU	ustawa z 6.7.1982 r. o księgach wieczystych i hipotece (tekst jedn. Dz.U. z 2013 r. poz. 707 ze zm.)
OpłLokU	ustawa z 12.1.1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych (tekst jedn. Dz.U. z 2014 r. poz. 849 ze zm.)

PCzynCywPrU... ustawa z 9.9.2000 r. o podatku od czynności cywilnoprawnych (tekst jedn. Dz.U. z 2016 r. poz. 223)
PDOFizU ..... ustawa z 26.7.1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (tekst jedn. Dz.U. z 2012 r. poz. 361 ze zm.)
PDOPrU ..... ustawa z 15.2.1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych (tekst jedn. Dz.U. z 2014 r. poz. 851 ze zm.)
PodIFU ..... ustawa z 15.1.2016 o podatku od niektórych instytucji finansowych (Dz.U z 2016 r. poz. 68)
PLasU..... ustawa z 30.10.2002 r. o podatku leśnym (tekst jedn. Dz.U. z 2013 r. poz. 465 ze zm.)
PodSWU ..... ustawa z 25.7.2014 o specjalnym podatku węglowodorowym (Dz.U. z 2014 r. poz. 1215 ze zm.)
PodWKU..... ustawa z 2.3.2012 r. o podatku od wydobycia niektórych kopalin (Dz.U. z 2012 r. poz. 362 ze zm.)
PodTonU ..... ustawa z 24.8.2006 r. o podatku tonażowym (Dz.U. z 2014 r. poz. 511 ze zm.)
PrBank ..... ustawa z 29.8.1977 r. – Prawo bankowe (tekst jedn. Dz.U. z 2015 r. poz. 128 ze zm.)
PrBud ..... ustawa z 7.7.1994 r. – Prawo budowlane (tekst jedn. Dz.U. z 2013 r. poz. 1409 ze zm.)
PRolU ..... ustawa z 15.11.1984 r. o podatku rolnym (tekst jedn. Dz.U. z 2013 r. poz. 1381 ze zm.)
PSpadDarU ..... ustawa z 28.7.1983 r. o podatku od spadków i darowizn (tekst jedn. Dz.U. z 2016 r. poz. 205)
RachunkU ..... ustawa z 28.9.1994 r. o rachunkowości (tekst jedn. Dz.U. z 2013 r. poz. 330 ze zm.)
SłCelU ..... ustawa z 27.8.2009 r. o Służbie Celnej (tekst jedn. Dz.U. z 2015 r. poz. 990 ze zm.)
SwobGospU ..... ustawa z 2.7.2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (tekst jedn. Dz.U. z 2015 r. poz. 584 ze zm.)
TFUE..... Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (wersja skonsolidowana Dz.Urz. UE C 326 z 26.10.2012 r., s. 47)
TUE..... Traktat o Unii Europejskiej (wersja skonsolidowana Dz.Urz. UE C 326 z 26.10.2012 r., s. 13)
TWE..... Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską (obecnie TFUE)
VATU ..... ustawa z 11.3.2004 r. o podatku od towarów i usług (tekst jedn. Dz.U. z 2011 r. Nr 177, poz. 1054 ze zm.)
ZPodDU ..... ustawa z 20.11.1998 r. o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne (Dz.U. Nr 144, poz. 930 ze zm.)

2. Organy orzekające

ETS ..... Europejski Trybunał Sprawiedliwości (obecnie TSUE – Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej)
NSA ..... Naczelny Sąd Administracyjny
SN ..... Sąd Najwyższy
WSA ..... wojewódzki sąd administracyjny

3. Publikatory

Biul. SN ..... Biuletyn Sądu Najwyższego
MoPod ..... Monitor Podatkowy
MoPr ..... Monitor Prawniczy
ONSA ..... Orzecznictwo Naczelnego Sądu Administracyjnego
ONSAiWSA ..... Orzecznictwo Naczelnego Sądu Administracyjnego i Wojewódzkich Sądów Administracyjnych
OSNC ..... Orzecznictwo Sądu Najwyższego – Izba Cywilna
OSP ..... Orzecznictwo Sądów Polskich
POP ..... Przegląd Orzecznictwa Podatkowego
PP ..... Przegląd Podatkowy
Pr. Gosp. ..... Prawo Gospodarcze
Zb. Orz. ..... Zbiór Orzeczeń

4. Inne skróty

Dz.U. ..... Dziennik Ustaw
NBP ..... Narodowy Bank Polski
Nr ..... numer
n. ..... następny (-a, -e)
poz. ..... pozycja
s. ..... strona
tekst jedn. ..... tekst jednolity
tj. ..... to jest
wyr. ..... wyrok
zał. ..... załącznik
ze zm. ..... ze zmianami

Wykaz literatury

Komentarze

B. Adamiak, *J. Borkowski*, *R. Mastalski*, *J. Zubrzycki*, Ordynacja podatkowa. Komentarz, Wrocław 2016

S. Babiarz, *A. Mariański*, *W. Nykiel*, Ustawa o podatku od spadków i darowizn. Komentarz, Warszawa 2010

P. Borszowski, Komentarz Ustawa o podatkach i opłatach lokalnych. Komentarz, Warszawa 2011

P. Borszowski, A. Małecka, Ustawa o opłacie skarbowej, Warszawa 2014

B. Brzeziński (red.), Model Konwencji OECD. Komentarz, Warszawa 2010

L. Etel, *S. Presnarowicz*, *G. Dudar*, Podatki i opłaty lokalne. Podatek rolny. Podatek leśny. Komentarz, Warszawa 2008

H. Filipczyk, Podatek od czynności cywilnoprawnych, Warszawa 2015

E. Fojcik-Mastalska (red.), Prawo bankowe. Komentarz, Warszawa 2005

A. Gomułowicz, *J. Małecki*, Podatek dochodowy od osób fizycznych. Komentarz, Warszawa 2011

A. Huchla, Komentarz do ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, Warszawa 2003

D. Kosacka-Łędzewicz, *B. Olszewski*, Leksykon podatku dochodowego od osób prawnych, Wrocław 2012

R. Kubacki, Leksykon podatku dochodowego od osób fizycznych, Wrocław 2009

W. Modzelewski (red), Komentarz do ustawy o podatku od towarów i usług, Warszawa 2014

A. Mariański, *D. Strzelec*, *M. Wilk*, Ustawa o podatku dochodowym od osób prawnych. Komentarz, Warszawa 2011

J. Martini (red.), Dyrektywa VAT 2006/112/WE. Komentarz 2008, Wrocław 2008

T. Michalik, VAT, Warszawa 2012

Modelowa Konwencja w sprawie podatku od dochodu i majątku, Warszawa 2006

W. Nykiel, *A. Mariański* (red.), Komentarz do ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych 2014, Gdańsk 2014

W. Nykiel, *A. Mariański* (red), Komentarz do ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych 2014, Gdańsk 2014